

Driemaandelijks tijdschrift van
Natuurpunt De Ratel - Nevele
37ste jaargang - nummer 2
mei - juni - juli - augustus 2025

P006418

natuurpunt

De Ratel

**VROEGOCHTEND-
WANDELING**

**HOMMELZOEK-
TOCHT**

WATERFIETSEN!

**ZOMERFIETS-
TOCHT**

MEIGEMBOS

**ZEEAREND BOVEN
HANSBEKE**

BOEKBESPREKING

**TREVION STEUNT DE
OUDE KALE**

Colofon

Dit is het tijdschrift van 'Natuurpunt De Ratel - Nevele', afdeling van Natuurpunt vzw in 9850 Nevele, Vosselare, Hansbeke, Poesele, Landegem en Merendree

Lid worden van Natuurpunt kan door overschrijving van 38 euro op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of via <https://www.natuurpunt.be/steunen/lidmaatschap/inschrijven>

Voor meer informatie over onze Natuurpuntafdeling en onze activiteiten kunt u terecht op www.natuurpunt.be/nevele of bij het Dagelijks Bestuur:

- Dries Gryffroy (voorzitter),
0475 34 30 30,
dries.gryffroy@gmail.com
- Peter De Groote (secretaris),
09 371 86 02,
peter.degroote@icloud.com
- Alain Devreese (ledenadministratie - tijdschrift),
0486 69 05 74,
alain.devreese@telenet.be
- Toon Spanhove (conservator Vallei van de Oude Kale),
0497 02 02 72,
toonspanhove@hotmail.com

of de overige Bestuursleden:

- Stephan Boulez,
stephan.boulez@arteveldehs.be
- Valérie Lehouck,
valerielehouck@gmail.com
- Mark Waelbroeck,
marc.waelbroeck@telenet.be
- Ignace Van Dingenen,
ignace.van.dingenen@skynet.be
- Mark Claeys,
claeyscoppens@skynet.be
- Rinus Vuylsteke,
rinusvuylsteke@gmail.com

Voor reacties op artikels in dit tijdschrift, vragen en suggesties, eigen artikels, waarnemingen... kunt u steeds terecht bij één van bovenstaande contactpersonen of op ons algemeen e-mailadres: **natuurpuntderatel@telenet.be**

Werkten mee aan dit nummer: Toon Spanhove, Dries Gryffroy, Ignace Van Dingenen, Peter De Groote, Rinus Vuylsteke en Alain Devreese (redactie)

met de steun van

!Deinze
Het Land van Nevele

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Natuurpunt De Ratel - Nevele heeft ook een digitale nieuwsbrief.

Op (on)regelmatige tijdstippen, tussen onze gewone tijdschriftjes door, bezorgen wij die op je e-mailadres indien u dat wenst.

Voor ons een snelle en goedkope manier om jullie op de hoogte te brengen van actuele gebeurtenissen of activiteiten en/of jullie te herinneren aan reeds eerder in het tijdschrift meegedeelde zaken.

Wie deze nieuwsbrief nog niet ontvangen heeft en beschikt over een e-mailadres, kan een berichtje sturen naar ons mailadres natuurpuntderatel@telenet.be en we nemen je graag in onze lijst op.

www.natuurpunt.be/nevele

Facebook: Natuurpunt Nevele

Website van Natuurpunt en Partners Meetjesland:

www.NPMeetjesland.be

www.natuurpunt.be

Activiteiten mei - september 2025

zondag 18 mei - VROEGOCHTENDWANDELING IN HET MEIGEMBOS

We maken een vroegochtendwandeling in het **Meigembos**, het bos langs het Schipdonkkanaal tussen Meigem en Nevele, waartoe ook de gemeentelijke looppiste en het 'tuttenbos' behoren. Verder in dit tijdschrift lees je meer over de natuurwaarden van dit gebied dat nog in volle ontwikkeling is. Tijdens de wandeling komen deze zeker aan bod, met speciaal aandacht voor de ochtendlijke vogelzang en de voorjaarsflora. We beluisteren de zang van soorten als zwartkop, tjiftjaf, tuinfluiter, grasmus, grote bonte en groene specht,... en wie weet worden we wel verrast door een nachtegaal, braamsluiper of een jagende boomvalk.

Na de wandeling kan wie wil deelnemen aan een ontbijt in de nabijgelegen Pottenbakkerij 't Hoveke <https://pottenbakkerij-thoveke.net>

- Afspraak: om 6u op de parking aan de kerk van Meigem (Berg – Pastoriestraat). Het ontbijt vindt plaats rond 8u30, deelnameprijs is 15 euro.
- Graag inschrijven op <https://www.natuurpunt.be/agenda/vroegochtendwandeling-te-meigem-en-nevele-22372> want het aantal deelnemers is beperkt.
Door de ochtenddauw kunnen de paden vrij nat zijn, laarzen zijn aanbevolen.

zondag 1 juni - HOMMELZOEKTOCHT te Merendree

Tijdens de Week van de Bij gaan we samen op zoek naar hommels aan de Schipdonkplas en de kanaalbermen te Merendree. Op deze wandeling maken we kennis met onze pluizigste wilde bijen en leren we heel wat over hun levenswijze en relatie met bepaalde planten.

Dat het belangrijke bestuivende insecten zijn wisten jullie waarschijnlijk al, maar hadden jullie al van de lang-tongen en kort-tongen gehoord? Ook leren we je hoe je de verschillende soorten hommels kan herkennen: de steenhommel, akkerhommel of boomhommel zullen geen mysterie meer voor je zijn...

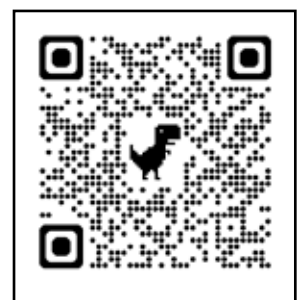
- Afspraak: 14u, Schipdonkbrug, Leikantrigel te Merendree.
Begeleiding: Stephanie Martens (Aculea – werkgroep wilde bijen en wespen van Natuurpunt).
- Deelname is gratis, maar wel graag inschrijven op <https://www.natuurpunt.be/agenda/hommelzoektocht-schipdonkplas-en-kanaalbermen-te-merendree-20884?date=01/06/2025>

zondag 15 juni - WATERFIETSEN!

Natuurpunt en Partners Meetjesland en de plaatselijke afdelingen organiseren op zondag 15 juni een fietstocht met als thema **WATER**. Je kan vertrekken op verschillende startplaatsen, o.a. aan het station van Landegem (Onder 't Perron) tussen 13 en 15u. Onderweg zijn er verschillende infopunten en stops voorzien, het centrale punt is aan de kerk van Beke. De route is ongeveer 40 km lang en je krijgt alle info op de startplaats. Inschrijven op voorhand hoeft niet.

Deelnameprijs: € 5 pp. / € 10 gezin (geen lid) of € 3 pp. / € 6 (lid Natuurpunt)

Verdere info op: <https://www.npmeetjesland.be/waterfietsen/>

zondag 24 augustus - ZOMERFIETSTOCHT NAAR DE KRAENEPOEL EN HET GANZEVELD

We maken een fietstocht naar twee natuurgebieden net over de gemeentegrens met Aalter. Aan de Kraenepoel neemt gids Christine Standaert ons mee voor een korte rondleiding rond de Kraenepoel, met aandacht voor de aanwezige watervogels en een aantal bijzondere waterplanten. In het Ganzeveld zal de heide in volle bloei staan, en maken we wandeling door het gebied.

- Vertrek: 13u30, parking station Hansbeke (kant kerk), Hansbekedorp
- Afstand: ongeveer 15 km
- Graag inschrijven op <https://www.natuurpunt.be/agenda/zomerfietstocht-naar-kraenepoel-en-ganzeveld-aalter-22947>

**TEAM
LOSLOPEND
WILD**

**SNEUKELNATUUR-
WANDELING
VALLEI OUDE KALE**

**ZONDAG 28 SEPTEMBER 2025
MERENDREE**

<p>Vooraf inschrijven via mail én overschrijving VOOR 15 september! op BE 57 8508 3545 5035 met vermelding naam + aantal volw. + aantal kinderen Mail: Veerle.mogensen@gmail.com</p>	<p>PRIJS 12 € voor volwassenen, 8 € -16 jarigen, gratis voor -3jaar</p> <p>VERTREK Tussen 13-14u voor tocht van 12km Tussen 14-15u voor tocht van 6 km Parochiecentrum Merendree, Hammeken 10</p>
--	---

Hansbeeks gevogelte: de ZEEAREND

Zaterdag 1 februari, een zeldzaam mooie dag met helder weer. Veel mensen gingen wandelen om te genieten van een winters zonnetje. Filip Martens uit Hansbeke nam uit gewoonte zijn camera met een sterke lens mee, je weet maar nooit wat je tegenkomt. Nu is de Klinkaart niet bepaald een uitstekend vogelgebied, maar hoop doet leven! Boven het bos van de graaf van Hansbeke spotte hij een grote vogel. Een buizerd, zei zijn vrouw. Nu leek de vogel toch wat te groot voor een buizerd. Bovendien zweefde er boven hun hoofden luid miauwend een buizerd. Vol ongeloof keken ze naar de vogel die traag kwam aangevlogen. Zeker een arend, wauw! Snel wat foto's nemen. De arend kwam dichterbij, en wat bleek, het was een zeearend! Die had Filip al verschillende keren gezien op reis, voornamelijk in het hoge noorden van Noorwegen. Het is één van de grootste Europese vogels: een vrouwtje is iets groter dan een mannetje en kan tot bijna 1 m groot zijn, met een gewicht van 5,5 kg en met een spanwijdte van wel 2 meter. Niet voor niets is hun bijnaam bij vogelkenners de "vliegende deur"! Op de foto vliegt de buizerd, toch ook een groot beest, bovenaan, de zeearend onderaan. Het verschil in grootte is frappant!

De zeearend is een zeldzame verschijning in Vlaanderen. Vorige eeuw was de vogel bijna volledig verdwenen in Europa. Het gebruik van insecticiden zorgde voor een opstapeling van gif in hun voornaamste voedsel, vis. Op zijn beurt at de zeearend die vis op, wat leidde tot onvruchtbaarheid en een gebrek aan jongen. Toen vanaf de jaren '70 veel insecticiden verboden werden kon de populatie zeearenden zich beginnen te herstellen. Eerst in Noorwegen en Zweden, daarna ook in de landen rond de Oostzee, met Polen en het oosten van Duitsland als kerngebieden. Vanaf de jaren 2000 werden in de winter regelmatig jonge zeearenden gezien langs de grote rivieren in Nederland en in enkele natuurgebieden zoals de Flevopolder bij Amsterdam en de Biesbosch bij Dordrecht. Heel uitzonderlijk verdwaalde er wel eens een vogel tot in Saefinghe, op de grens Nederland/Vlaanderen. Enkele jonge arenden bleven "plakken" in Nederland en begonnen er ook te broeden. Nu broeden er al zo'n 40 koppels in Nederland en

ook in Vlaanderen is de vogel terug: vorig jaar bracht een koppel zeearenden 2 jongen groot in de Blankaart bij Diksmuide. Talrijke vogelaars en fotografen trokken naar de Blankaart om "Betty en Paul" te spotten. De 2 jongen kregen de namen "Gloria en Guido" en vlogen succesvol uit. In de ruime omgeving is er voldoende voedsel aanwezig. Dat bestaat in hoofdzaak uit vis (75%), aangevuld in de winter met watervogels (20%) en aas. Dit jaar zijn de zeearenden terug actief in de Blankaart en bouwen er een nieuw nest.

Best een spectaculaire waarneming voor onze streek!

Peter De Groote, foto: Filip Martens

Dode kerkuil

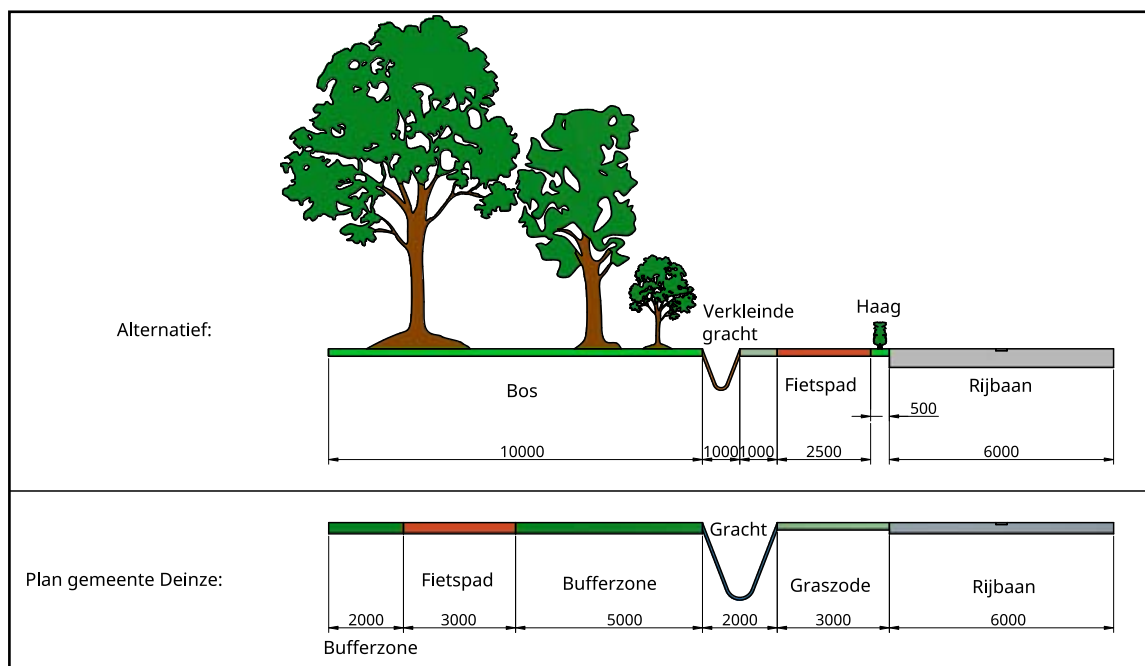
Half januari vond Korneel De Groote en enkele dagen later Bie Debrabandere een geringde dode kerkuil langs het jaagpad van het Schipdonkkanaal, dit ter hoogte van Durmenplas. Beiden bezorgden me de gegevens van de ring. Op basis van de ring kwamen we te weten dat het ging om een kerkuil die door Jan Colpaert werd geringd als nestjong in Zomergem op 5 juni 2024. De vogel vertoonde geen kwetsuren maar was wel graatmager. Vermoedelijk stierf hij wegens ziekte of wegens voedselgebrek.

FIETSPAD DOOR HET MEIGEMBOS?

Natuurpunt doet ultieme poging om Meigembos te redden.

De stad Deinze deed bijna anderhalf jaar geleden een aanvraag voor de aanleg van een fietspad tussen Meigem en Nevele. Het bestuur opteerde voor een traject door het Meigembos, het bos langs het Schipdonkkanaal tussen Meigem en Nevele. Bij het uittekenen van het traject werd erg weinig moeite gedaan om daarbij het bos te sparen. Er bestaan nochtans verschillende alternatieven voor het fietspad, zonder of met veel mindere impact op het bos. Wij zijn zo vrij geweest om er eentje te tekenen (zie hieronder).

Het natuurdecreet verplicht om bij dit soort aanvraag voor het scenario te gaan met de minste impact op de natuur, maar het meest evidente alternatief waarbij het bos intact kan blijven werd zelfs nooit onderzocht. Vanuit Natuurpunt wezen we het stadsbestuur meermaals op de verschillende alternatieven, zowel tijdens overleg met burgemeester, schepenen en ambtenaren als via de formele weg met bezwaarschriften en in een beroepsprocedure. Ook diverse administraties gaven negatief advies op het project. Toch werd het dossier steeds 'politiek' vergund, eerst door de provincieraad, later door de minister, ondanks het feit dat de geldende natuurwetgeving overduidelijk met de voeten getreden wordt. Natuurpunt doet nu via juridische weg een ultieme poging om het Meigembos alsnog te redden.

Biologische waarde onderschat

Uit de eerste aanvraag blijkt dat er weinig moeite gedaan is om het terrein te onderzoeken op z'n ecologische waarde. In de aanvraag werd enkel verwezen naar een sterk verouderde Biologische Waarderingskaart, waar het terrein al aangeduid staat als 'biologisch waardevol'. Zelfs een simpele lijst van de waargenomen plantensoorten ontbrak helemaal, terwijl zoiets in enkele minuten uit waarnemingen.be te halen is. In de pers stelde de bevoegde schepen toen minachtend dat dit bos amper waarde heeft. Ook op een toelichting op de gemeenteraad werd de waarde van het bos amper belicht. We betreuren deze framing door het stadsbestuur, want dit bos is wel degelijk biologisch waardevol. Dit bos is veruit het grootste bos van de deelgemeente Nevele, en het beschikt over zeer goede kaarten om de komende jaren verder te evolueren naar een goed ontwikkeld Europees beschermd bostype '91E0' (zie kadertekst op blz. 8). Enkele jaren geleden werden er de eerste zogenaamde 'oudbosplanten' gespot. Veel van die plantensoorten bloeien vroeg in het voorjaar, nog voor de bomen in blad staan, en zijn typisch voor wat oudere bossen. Hun toenemende aanwezigheid bewijst dat dit bos in de goede richting aan het evolueren is. Ook qua kwaliteit scoort dit bos goed, met een gunstige horizontale en verticale structuur (resp. mozaïekpatroon en gevarieerde leeftijdsopbouw), een toenemend aantal echt dikke bomen en stijgende hoeveelheid dood hout. De waarde op de BWK is wellicht een onderschatting: een groot

deel lijkt nu al 'zeer waardevol'. Dergelijk bos is voor Natuurpunt dan ook meer dan het beschermen waard.

Gering algemeen belang

Een fietspad door dergelijk bos kan enkel aangelegd worden als dit van 'algemeen belang' is. Vanuit Natuurpunt stelden we ons vragen bij het 'algemeen belang' van het fietspad. In de eerste plaats kwam de aanleg van dit fietspad helemaal uit de lucht vallen. In het mobiliteitsplan was bv. helemaal geen melding van dit traject, waardoor het moeilijk te geloven is dat hier sprake is van een zeer doordachte, planmatige aanpak. Bovendien werd in de aanvraag amper rekening gehouden met de aanwezigheid van een officiële fietssnelweg aan de overzijde van het Schipdonkkanaal, op slechts enkele honderden meter. Eens de nieuwe Lovelingfietsbrug in Nevele klaar is, wordt de bestaande fietssnelweg ongetwijfeld de meest veilige fietsverbinding tussen Deinze en Nevele, met veel minder conflictpunten tussen autoverkeer en fietsverkeer dan het traject waar dit nieuwe fietspad in zou passen. Een 'mobiliteitsstudie' die in een latere fase aan het dossier werd toegevoegd, kijkt helaas ook niet naar dit ruimere plaatje. Het verzwijgt de bestaande en nieuwe knelpunten die met dit fietspad zullen ontstaan.

Ook de voorgestelde breedte van drie meter lijkt ons weinig onderbouwd. Bij de initiële aanvraag ontbraken inschattingen of tellingen van het gebruik. Later in de procedure werd één telling aan het dossier toegevoegd, met gemiddeld nog steeds minder dan één fietser per minuut op een verondersteld piekmoment. Voor dergelijke aantallen volstaat een fietspad van twee meter om comfortabel te fietsen, maar het bestuur verwijst blindelings naar het vademecum. Dat vademecum suggereert standaard een minimumbreedte van drie meter. Volgens het vademecum zou – nogal absurd – zelfs een breedte van drie meter nodig zijn voor een fietspad dat nooit gebruikt wordt. Een kritische lezing van het vademecum is dus zeker nodig. Een fietspad van twee meter is zeer gemakkelijk in te plannen zonder aan het bos te raken. Maar zelfs voor een fietspad van drie meter kunnen alternatieven uitgestippeld worden waarvoor minder dan de helft van de ontbossing nodig is. Evident om daarvoor te kiezen, niet?

Evidente alternatieven niet onderzocht

Hoewel we vanuit Natuurpunt niet overtuigd werden van de noodzaak van een bijkomende verharding voor een fietspad aan Vaart Links, hebben we steeds aangegeven akkoord te willen gaan met een scenario waar het bos maximaal gespaard bleef. Het meest evidente alternatief met gelijkwaardige functionaliteit, lijkt een scenario waarbij een fietspad aangelegd wordt langs de rijweg zelf, weliswaar gescheiden door een veiligheidsstrook zoals voorzien in het vademecum. Door de aanwezige baangracht iets te verleggen of te herdimensioneren, past zelfs een fietspad van drie meter tussen rijbaan en baangracht. Als er voor een slanker fietspad van twee meter gekozen zou worden, wat nog steeds veel meer is dan vele bestaande fietspaden in Deinze, kan dit zelfs uitgevoerd worden zonder werken aan die baangracht. **Zie hieronder, Suggestieve afbeelding gegenereerd met AI:**

Naast de vermeden natuurschade, heeft dit scenario qua fietscomfort een belangrijk voordeel: minder bladval op het pad, en met zo'n inplanning zou het pad mee profiteren van de straatverlichting aan Vaart Links. Op het voorstel van de stad met een fietspad door het bos was straatverlichting helemaal niet vergunbaar. Uit gesprekken met het bestuur bleek er zeker bereidheid om het fietspad te versmallen, maar bleek totaal geen bereidheid om dit scenario uit te tekenen en een nieuw vergunning hiervoor aan te vragen. Einde discussie?

Betwisten van de vergunning

Natuurpunt heeft het zeer moeilijk met de gedachte dat hier – initieel wellicht uit onwetendheid, later eerder uit gemakzucht – voor een scenario met vermijdbare ontbossing gekozen wordt. De aanvrager is immers wettelijk verplicht om voor alternatieven met minimale impact op de natuur te gaan. Niet enkel Natuurpunt, maar ook het advies van de provincieadministratie en vanuit het Agentschap Natuur en Bos was negatief, o.a. omwille van dezelfde wetgeving. Deze aanvraag had dus nooit vergund mogen worden. Op verschillende bestuursniveaus werden de bezwaren, adviezen en wetgeving naast zich neer gelegd, en werd de 'politieke' vergunning alsnog verleend.

Europees beschermd bostype '91E0'

Het Europees beschermde bostype '91E0' verwijst naar een specifiek **habitattype** binnen de Europese **Habitatrichtlijn** (richtlijn 92/43/EEG). Concreet staat **91E0** voor:

Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* (zwarte els) en *Fraxinus excelsior* (gewone es)

(ook bekend als: elzen-essenbossen, rivierbegeleidend bos)

■ Volledige benaming:

*91E0 - Alluviale bossen van vlaktegebieden met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)**

(*de ster betekent dat het een prioritair habitattype is — dus extra bescherming vereist)

🔍 Kenmerken van dit bostype:

- Komt voor op **vochtige, voedselrijke bodems**, vaak langs rivieren en beken.
- Bestaat voornamelijk uit **zwarte els, gewone es**, soms ook **wilg, iep, esdoorn**.
- Heeft een rijke **struik- en kruidlaag** met soorten zoals dotterbloem, grote brandnetel, fluitenkruid.
- Vaak overstromingsgevoelig, en daardoor ecologisch zeer waardevol.

🦉 Natuurbescherming:

- Wordt beschermd binnen **Natura 2000**, het Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.
- Behoort tot de **Habitatrichtlijn bijlage I** (lijst van te beschermen habitats).
- Beheer richt zich op **waterpeilbeheer, instandhouding van soorten**, en het vermijden van **verdroging of stikstofverrijking**.

Na het inwinnen van juridische adviezen en het afwegen van voor- en nadelen, koos Natuurpunt ervoor om de vergunningtoch aan te vechten. Dit bos is voor ons te waardevol om een deel ervan zomaar definitief onder het beton te laten verdwijnen. We hebben er alle vertrouwen in dat een onafhankelijke gerechtelijke procedure grondig zal nagaan of de vergunning wel verleend mocht worden.

We betreuren uiteraard dat we niet in overleg met het stadsbestuur tot een overeenkomst konden komen over dit fietspad. Voor Natuurpunt zou het alvast veel tijd, papierwerk en kosten vermeden hebben – de advocatenkosten alleen al lopen op tot enkele duizenden euro's.

Ook zou het gemeentebestuur ongetwijfeld heel wat kosten bespaard kunnen hebben, niet alleen de gerechtskosten, maar ook de vele extra 'studies' die de stad bestelde in de hoop het dossier er op die manier door te krijgen.

We moeten uiteraard de uitspraak van het gerecht afwachten. Nu al is duidelijk dat dit dossier veel sneller en wellicht goedkoper zou gerealiseerd zijn mocht het stadsbestuur geluisterd hebben naar de kern van onze bezorgdheid: waardevol bos dat hier onnodig verdwijnt. Dan zou er nu misschien al een functioneel fietspad liggen, zonder dat daarvoor veel bomen hadden moeten verdwijnen.

Toon Spanhove - Rinus Vuylsteke

Nieuws vanuit de Oude Kale

Dit keer geen nieuws over een nieuwe aankoop, maar wel een aankondiging voor een nieuw initiatief ter ondersteuning van de Vallei van de Oude Kale, dat we alleen maar kunnen toejuichen.

Energieleverancier Trevion schenkt voor elke nieuwe klant een stuk van 10m2 natuurgebied in de Vallei!

Bij Trevion geloven we in de kracht van duurzame energie en de bescherming van onze natuur. Daarom zijn we trots om een unieke campagne aan te kondigen waarbij we samen met jou de natuur een stukje mooier maken.

Wat houdt deze campagne in?

Voor elke nieuwe klant die zich aanmeldt voor een elektriciteitscontract bij Trevion, schenken wij een bedrag aan Natuurpunt om haar gebied Vallei van de Oude Kale uit te breiden. Zo help jij niet alleen mee aan een duurzamere toekomst, maar draag je ook bij aan de bescherming van waardevolle natuurgebieden in Vlaanderen.

Waarom Natuurpunt?

Natuurpunt is dé organisatie die zich inzet voor het behoud van natuur en biodiversiteit in België. Met hun vele natuurreservaten en -herstelprojecten zorgen ze ervoor dat onze natuurgebieden in stand worden gehouden voor de komende generaties.

Waarom het natuurgebied Vallei van de Oude Kale?

De Vallei van de Oude Kale is een natuurgebied waar de tijd lijkt stil te staan. Gelegen tussen de dorpskernen van Merendree en Lovendegem, op een boogscheut van Gent,

biedt dit mooie stukje natuur een perfecte ontsnapping voor natuurliefhebbers, wandelaars en rustzoekers.

Het gebied herbergt een rijke verscheidenheid aan flora en fauna, waar je kunt genieten van rustige wandelingen langs de kronkelende Oude Kale-rivier, die het landschap doorkruist. Ontdek pittoreske vergezichten, schilderachtige meanderende beekjes en weelderige graslanden die veranderen met de seizoenen.

De Vallei van de Oude Kale is een paradijs voor vogelliefhebbers. De diverse soorten die hier hun thuis vinden, van grote roofvogels tot kleine zangvogels, maken het een ideale bestemming voor vogelspotters. Of je nu een ervaren natuurliefhebber bent of gewoon op zoek bent naar wat ontspanning, deze vallei heeft voor ieder wat wils. Wij zijn blij dat we kunnen meewerken aan de uitbreiding van dit mooi stukje natuur. Lees meer over het gebied via <https://www.natuurpunt.be/natuurgebieden/vallei-van-de-oude-kale>

Hoe werkt het?

Meld je aan bij Trevion voor een nieuw elektriciteitscontract: <https://trevion.be/klant-worden/> of gebruik de QR-code.

Voor elke nieuwe klant schenken wij een stuk van 10m2 natuurgebied aan Natuurpunt.

Jij steunt een prachtig project dat de natuur beschermt én geniet van voordelige, lokale én groene energie.

Samen maken we het verschil!

Met jouw keuze voor Trevion als energieleverancier draag je direct bij aan een groenere en duurzamere wereld. En dat alles terwijl je profiteert van betrouwbare en voordelige elektriciteit.

Wil je meer weten of direct overstappen naar Trevion? Bezoek onze website of neem contact op met onze klantenservice. Wij helpen je graag verder!

Laten we samen voor een groenere toekomst zorgen.

Met groene groet,

Het Trevion-team

Boekbespreking

Cathy Macharis. Land van Hoop. Omarm de verandering. 2024. 112 pag., Uitgeverij Stichting kunstboek

VUB professor Cathy Macharis schreef met verschillende collega's-experten/deskundigen en studenten een hoopvol boek met als titel 'Land van Hoop'. Omarm de verandering.

Van in het begin maakt ze duidelijk dat de klimaatcrisis een 'systeemcrisis is'... de huidige klimaatcrisis is volgens haar een uiting van een systeem dat niet meer functioneert. De financiële sector stimuleert dit nog steeds en de overheid geeft nog te veel subsidies aan bedrijven en projecten die fossiele brandstoffen produceren.

"Onze economie die op groei is gebaseerd en nog steeds erg afhankelijk is van fossiele brandstoffen leidt ons naar een toekomst waar er meer dan 2°C opwarming zal zijn".

Ze pleit samen met haar collega's en studenten niet voor kleine veranderingen maar voor een diepgaande transitie. Ze werkt met toekomstbeelden die ontwikkeld werden door de toekomstige generatie, de studenten, en gaat hierbij uit van voldoende uitgangsvraag: "Hoe ziet de toekomst er voor hen uit als een transformatie mogelijk wordt" (p.8).

Vertrekpunt is een grondige analyse van de huidige vitale systemen en hun onderliggende dynamieken: voedsel, energie, mobiliteit, bouwen, economie, democratie en onderwijs.

Het zijn de sectoren die momenteel in volle transitie zijn en die een grote invloed hebben op de CO₂-uitstoot.

Naast de wetenschappelijke analyse gaan de schrijvers op zoek naar positieve en hoopvolle toekomstbeelden en voorbeelden van initiatieven die aantonen dat verandering mogelijk en realiseerbaar is.

De wetenschappelijke analyse vertrekt bij de resultaten van de Club van

Rome en het concept van de 9 planetaire grenzen van Johan Rockstrom en gaat in op de tweespalt tussen klimaatontkenning en klimaatbewustzijn.

Niet utopisch maar gebaseerd op een gedegen systeemanalyse en hoopvol. Hierbij wordt ook vertrokken van de 'actieve hoop' van Joanna Macy. ... Hoop is immers de motor tot verandering. Het is geen passief wensen maar een rationele actieve benadering van het leven.

De transitietheorie waar zij voor staat wordt beschreven als een holistisch raamwerk voor het begrijpen van structurele veranderingen in maatschappelijke systemen. De verschillende fasen van zo'n veranderingsproces worden gedetailleerd en concreet beschreven en toegelicht aan de hand van concrete voorbeelden en alternatieven.

Wat we hierbij ook vooral nodig hebben is de kracht van verbeelding, dromen maar met de voeten op de grond, om op verstandige en realistische wijze de 8 essentiële stappen van dat transitieproces te doorlopen.

Deze verandering naar een hoopvolle toekomst kan ondertussen ook ondersteund worden door technologische vernieuwingen. Het bekende realistische en haalbare EN-EN verhaal

Mobiliteit

De transportsector is verantwoordelijk voor meer dan 25% van de CO₂-uitstoot, zelfs met de nieuwe technologieën. Verschillende transportconcepten worden besproken: het STOP principe, de feedbackcyclus van het landgebruik en de gevolgen daarvan, de Jevons-paradox: de paradoxale gevolgen van bepaalde technologische ontwikkelingen die vaak het tegenovergestelde bereiken dan wat ze bedoelden.

Er moet meer geïnvesteerd worden in het zgn. concept van de '15-minuten-stad', in de nabijheid van publieke voorzieningen zoals winkels, gezondheidsdiensten, scholen, en ook door in te zetten op een laagdrempelig, goedkoop en efficiënt openbaar vervoer en de consequente toepassing van het STOP-principe: eerst stappen, dan trappen, vervolgens openbaar vervoer en slechts als laatste privé-vervoer

Energie

We moeten weg van de fossiele afhankelijkheid en moeten kiezen voor hernieuwbare energievormen want fossiele brandstoffen vormen 77% van ons primaire energieverbruik. Ook hier geldt 'Jevons-paradox' of het ('rebound effect': waarbij de voordelen van een verbeterde systeem-efficiëntie mogelijk niet zo groot zijn als verwacht of in sommige

gevallen volledig teniet gedaan worden: het ontwikkelde energiesysteem werd almaar efficiënter gemaakt, maar gelijktijdig bleef het verbruik daardoor stijgen, bvb. stoommachines waren efficiënter maar leiden tot een hoog energie verbruik.

Er zijn verschillende manieren om onze fossiele afhankelijkheid (= koolstofvrij maken) te verminderen: alternatieve energiebronnen gebruiken (zonne-energie, windenergie, waterkracht, bio-energie, kernenergie, geothermische energie...), de efficiëntie verbeteren van de bestaande systemen die de diensten en producten leveren die we gebruiken, en ons consumptiegedrag wijzigen.

Voeding

“Wat als we ons uit de klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis konden eten “ vraagt een wetenschapper zich af... vanuit de vaststelling dat het huidige voedselsysteem onze planeet naar haar limieten duwt. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het veranderd landgebruik, het verlies van de biodiversiteit, de problematiek van de pesticiden, synthetische meststoffen ... samengevat: het verlies van de agrobiodiversiteit en de sociale impact daarvan wijst uiteindelijk op de kwetsbaarheid van ons huidig voedselsysteem. Er wordt gepleit voor transitie naar agro-ecologie en een andere systeemaanpak. De uitgangspunten worden geïllustreerd a.d.h.v. alternatieven zoals agrowilding en voedselbossen.

Ruimtelijke ordening en huisvesting

Ook in de bouwsector is een paradigmashift nodig, een transitie naar een circulaire bouweconomie: gebruik en hergebruik van gebouwen, bouwproducten en materialen... ‘een praktijk waarin materialen geen afval meer worden en niet langer hoeven te worden vervangen door nieuwe grondstoffen’. De gemiddelde kosten van bouwmaterialen verdubbelde in slechts enkele jaren. Repareren, hergebruiken, recycleren worden het nieuwe normaal. Deze circulariteit vraagt om een herziening van de bouwetten

Economie

Kapitalisme als dominante economische ideologie heeft gezorgd voor een ongekende welvaart maar ook tot een ongebreidelde uitbuiting van onze planeet. De problemen van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies vinden hun oorsprong in het kapitalistisch systeem. De focus op winst en groei heeft geleid tot een toenemende vraag naar energie, grondstoffen en land wat op zijn beurt heeft bijgedragen tot ontbossing, vervuiling en verlies aan biodiversiteit en tot de uitputting van onze hulpbronnen en het overschrijden van 6 van de 9 planetaire grenzen. De ongelijkheid tussen rijk en arm is enorm

Er zijn echter zijn alternatieve indicatoren voor welvaart, welzijn en menselijk geluk. Alternatieven worden gezocht bij de donuteconomie van Kate Raworth en het concept van degrowth of postgrowth. Degrowth wil de focus leggen op kwalitatieve verbeteringen i.p.v. kwantitatieve groei en rekening houden met de ecologische grenzen van onze planeet. Voor alternatieven wordt verwezen naar het boek van de economische antropoloog Jason Hickel, ‘Minder is meer’ en naar het recente essay van Dirk Holemans, Lara Ferrante, Elze Vermaas, ‘Omgroei, Meer levenskwaliteit voor iedereen’.

Onderwijs

Een duurzame maatschappij vereist een nieuwe vorm van besef, andere denkwijzen, toekomstgerichte waardenopvoeding en nieuwe actievormen, voor klimaat- en duurzaamheidseducatie. Het boek eindigt met een opsomming van hoopvolle toekomstbeelden en alternatieven in verschillende beleidsdomeinen... een aanrader voor iedereen die wil meedenken aan hoopvolle klimaatverandering.

Systeemverandering i.p.v. klimaatverandering

In dit deel wordt uitvoerig ingegaan op het feit dat onze democratische staat er uiteindelijk onvoldoende slaagt om een klimaatverandering te realiseren en dat heel wat klimaatactivisten dan ook pleiten voor een systeemverandering omdat het kapitalisme als economisch systeem nog steeds een dominante invloed heeft op het politieke denken. Kapitalisme wordt regelmatig aangehaald als hoofdoorzaak van de klimaatverandering en van de crisis van onze representatieve democratie.

Alles draait om macht, winst en het verwerven van kostbare grond(stoffen). Politici laten zich overwegend leiden door electorale vooringenomenheid, ze kijken niet verder dan de volgende verkiezingen, terwijl de gestelde problemen bij uitstek vragen om een lange termijnvisie.

Samengevat: de complexiteit, specificiteit en multi-dimensionaliteit van klimaatverandering botst met de opzet, praktijken en waarden op basis waarvan democratische staten functioneren.

Verder wordt ook gepleit voor een ‘rechtvaardige klimaattransitie ‘

Ignace Van Dingenen

In de kijker: de HOMMEL

Slecht nieuws uit bijenland: uit de Rode Lijst blijkt dat iets meer dan de helft van de bijensoorten op ons grondgebied verdwenen is of bedreigd wordt.

En uit dit rapport blijkt ook dat hommels, van alle wilde bijen, in de slechtste situatie verkeren. Van de 31 soorten die begin 20ste eeuw in België voorkwamen, zijn er nu nog maar 10 die niet als bedreigd of kwetsbaar worden beschouwd. Onze bekendste wilde bijen zitten dus serieus in de problemen.

Gelukkig beginnen steeds meer tuiniers te beseffen dat ze een steentje kunnen bijdragen. De eigen tuin móét hommelvriendelijker worden. Maar hoe pak je dit aan?

Vroege vogels

Hommels worden soms weleens vliegende teddyberen genoemd vanwege hun wollige uiterlijk. Hun dikke beharing zorgt ervoor dat hommels goed zijn aangepast aan de koelere temperaturen in het voorjaar, waardoor ze al vroeg in het jaar uit hun winterslaap komen. In februari kun je op zonnige dagen zelfs al de eerste hommelkoninginnen spotten.

In februari en maart zijn het de koninginnen zelf die op zoek gaan naar voedsel om de eerste werksters groot te brengen. Een goede start is essentieel, en dat geldt ook voor hommels. Hoe makkelijker en efficiënter dit proces verloopt, hoe groter de kans op een succesvol nest.

Een echte hommelmagneet vroeg in het voorjaar is **Winterheide**. Hoewel deze plant al lang niet meer in de mode is, kun je hem nog hier en daar in voortuinen terugvinden. Tegenwoordig zijn **bloembollen** populairder en vormen ze een mooie aanvulling op tuinen. Hoewel ze zeker bezocht zullen worden door hommels, zijn ze geen echte trekpleisters. Je verliest er echter geen ruimte mee in je border of gazon, dus het is zeker de moeite waard om ze te gebruiken, vooral de biologische bloembollen. Vooral **Krokus** en **Blaue druifjes** zijn erg in trek bij hommels.

Bomen en struiken

De echte toppers in het voorjaar zijn bloeiende bomen en struiken. Door verschillende soorten te combineren, kun je een langdurige voedselvoorziening voor hommels garanderen. Typische voorjaarsbloeiers zijn onder andere verschillende soorten **fruitbomen**, **Sleedoorn**, **Meidoorn** en **Gele kornoelje**.

Ook bomen en struiken met een minder opvallende bloei, zoals **wilgen** en **Veldesdoorn**, zijn zeer interessant voor hommels en andere bijen. Wilgen zijn van groot belang, niet alleen voor hommels. Het is belangrijk om te weten dat wilgen tweehuizig zijn: er zijn mannelijke wilgen die stuifmeel produceren en vrouwelijke wilgen die nectar leveren. Aangezien bijen vooral stuifmeel nodig hebben om hun nageslacht groot te brengen, zijn het de mannelijke wilgen die het belangrijkste zijn.

Ook voor kleine tuinen zijn er zeker mogelijkheden, aangezien veel van onze inheemse struiken goed tegen (drastisch) snoeien kunnen of van nature relatief klein blijven. Bij fruitbomen kun je kiezen voor struikvormen of halfstam bomen die compacter blijven. Daarnaast bieden leivormen een handige optie; deze kun je bijvoorbeeld tegen een kale muur planten.

Bloemrijke schaduwrijke plekjes

De schaduwrijke plekjes onder de struiken en bomen mag je zeker niet zien als verloren ruimte. Heel wat voorjaarsbloemen gedijen juist in deze plekken en kunnen voor extra bloei en voeding zorgen.

Een van de vroegste bloeiers op het jaar zijn sleutelbloemen, met de **Stengelloze sleutelbloem** als een soort die al vanaf februari bloeit. Deze valt mooi te combineren met andere leuke schaduwplanten zoals **Ongevekt (of Gevekt) longkruid**, **Look-zonder-look** en **Bosandoorn** waardoor je een leuke opeenvolging krijgt van bloeiperiodes.

Tuiniers die niet zo'n probleem hebben met iets dominantere planten kunnen kiezen om **Gele dovenetel** of **Kruipend zenegroen** aan te planten. Beide zijn bodembedekkende planten die moeilijker te combineren zijn met andere planten, maar wel in trek zijn bij hommels en andere bijen. Kruipend zenegroen kan bovendien gebruikt worden als bodembedekker op zonnige plekken in de tuin, al gedijt het het beste op licht vochtige bodems.

Maak van je gazon een buffet

Naarmate de lente vordert en er minder bloesems zijn, worden kruiden steeds belangrijker voor hommels. In april en mei zijn er al heel wat werksters actief en groeien de nesten stilaan naar hun piek toe. De vraag naar voedsel is dan ook heel groot.

Gazons hebben het potentieel om aan een groot deel van die vraag te voldoen, mits we bewust minder maaien. Vanaf april bloeien overal **paardenbloemen**, een zeer belangrijke bron van voedsel voor heel wat wilde bijen, waaronder hommels. De paardenbloemen niet maaien is dus de boodschap.

Na de paardenbloem verschijnt een andere waardevolle bloem voor hommels in je gazon, namelijk **Witte klaver**. Ook weer zo'n plantje dat je best koestert, zeker omdat het beter bestand is tegen hitte. Door Witte klaver te laten groeien, blijft je gazon langer groen tijdens een droge, hete zomer.

Hommels in de siertuin

Sierborders zijn vaak ontworpen om in de zomer te schitteren, wanneer mensen vaker in de tuin zitten. Omdat hommels vooral vliegen tussen maart en juli, is het belangrijk dat ze niet enkel in de zomer in bloei staan.

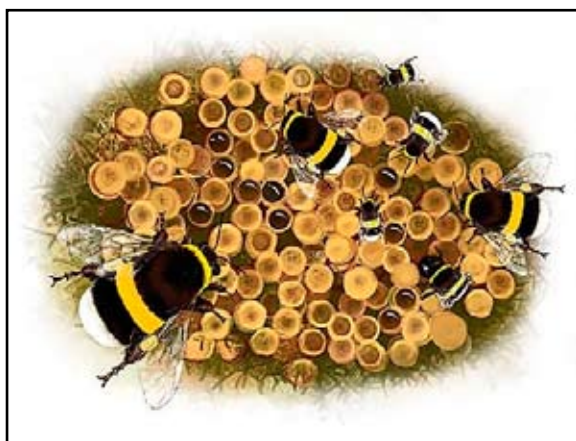
Plant dus zeker ook een aantal sierplanten die bloeien vanaf mei en combineer deze met later bloeiende varianten. Zo kan je bijvoorbeeld **Bossalie 'Mainacht'** combineren met **'Caradonna'**. De cultivar Mainacht heeft een uitbundige bloei in mei met daarna wat herbloei, Caradonna is dan weer een echte zomerbloeier. Voor hommels is een plant zoals **Kattenkruid** ook heel interessant, cultivars zoals **'Junior walker'** en **'Dropmore'** hebben een heel lange bloeiperiode. Ook **Lavendel** een echte klassieke hommelmagneet.

Door daarnaast ook **sieruien** (Allium's) toe te voegen aan je borders, die bloeien in mei en juni, zorg je ook voor extra bloei tijdens deze cruciale maanden voor hommels.

Paradijs in de moestuin

De intensivering van de landbouw is waarschijnlijk de grootste oorzaak van de achteruitgang van hommels. Voor de komst van kunstmest was het gebruik van groenbemesters zoals klavers wijdverspreid, wat zorgde voor een constante voedselbron voor bestuivers.

Door rotatiecultuur werden jaarlijks verschillende velden ingezaaid met groenbemesters om de bodemvruchtbaarheid te verbeteren. Rode klaver was één van die groenbemesters en van groot belang voor heel wat hommels, waaronder enkele zeldzame soorten.

Het herintroduceren van rotatiecultuur in combinatie met groenbemesters zou hommels een flinke boost geven. Zaai daarom elk jaar zeker minstens een deel van je moestuin in met **Rode klaver**, **Inkarnaatklaver** of **Luzerne**.

Daarnaast zijn de meeste (mediterrane) **kruiden** ook geliefd bij hommels, leg dus zeker een kruidentuintje aan in je moestuin of bij je terras. Goede keuzes zijn **Hyssop**, **Tijm**, **Bieslook**, **Rozemarijn** en **Wilde marjolein**.

Door met deze tips aan de slag te gaan, maak je van je tuin een paradijs voor hommels. Maar niet alleen hommels profiteren—ook andere wilde bijen en tal van vlinders zullen hun weg naar je tuin vinden. Voor je het weet, bruist je tuin van het leven!

tekst: Maarten Wielandts (Natuurpunt Studie, Aculea)

tekeningen: Chantal Deschepper

Wil je nader kennis maken met het voorkomen en het leven van de hommel, kom dan zeker naar onze hommelsezoektocht op zondag 1 juni te Merendree. Meer info op pagina 3.

We zullen je niet vergeten

Na een korte ziekte overleed Hub Vermersch op 95-jarige leeftijd in het ziekenhuis Maria Middelaars op 18 maart 2025.

Heel wat Ratelaars hebben Hub gekend, enkele “anciens” herinneren zich wellicht dat de naam van onze vereniging van hem komt. Bij het opstarten van de vereniging begin 1989 werd de naam “Nevelse natuur- en milieuvereniging” gebruikt. Hub gaf er zijn eigen draai aan en suggereerde om te spreken van “De Ratel, Nevelse natuur-en milieuvereniging”. Hoe hij aan die naam kwam, kan hij best zelf uitleggen. Herlees hiernaast wat hij in de eerste jaargang nr 4 van ons tijdschrift met graagte uitlegde. Zo gezegd, zo gedaan, dat werd onze naam vanaf juni 1989 en bleef zo ook nadat we eind 2001 een Natuurpunt afdeling werden, genaamd Natuurpunt De Ratel - Nevele.

Zelf kwam ik er pas in 1991 bij en leerde Hub kennen als een gedreven ‘schoolmeester’ op rust, die zijn kennis en liefde voor de natuur én een goed glas bier met graagte doorgaf aan de volgende generaties. Hub kon als geen ander iets serieus met een kwinkslag aan de man brengen. Legendarisch zijn zijn schrijfsels ‘**Hups dagboek**’ dat vanaf de zomer van 1990 gedurende bijna 33 jaar verscheen, dit tot mei 2023. Kort en krachtig observeerde hij wat er in de natuur rondom gebeurde, dikwijls met wat weemoed, soms heel kritisch, maar altijd gedreven door de liefde voor de natuur.

Hub, binnenkort bloeien de klaprozen. Je hebt ze verschillende keren in je dagboek vermeld. We zullen je niet vergeten.

Peter De Groot

Genaamd : De Ratel

Wanneer je aan iemand vraagt of hij/zij een ratel kent, krijg je steevast als antwoord: "Ja, natuurlijk." De beschrijving die erop volgt heeft niets te maken met de natuur, tenzij er weer een boompje gehakt werd om enkele ratels te maken. Je weet wel, het instrument waarmee de mosselman vroeger zijn komst aankondigde. De ratel werd nog door andere personen gebruikt. Denk maar aan de nachtwacht vroeger, aan de leprozen. Ook voor de misgangers is de ratel geen onbekende, want hij wordt in de paastijd in de kerk gebruikt. In de muziek wordt hij ook gehoord. Bij het vernemen dat een ratel ook nog een plant is, vallen de meeste ratels stil. Ah, natuurlijk, de ratel-populier (*populus tremula*) die alles te vertellen heeft over smart en schuldgevoelens. De ratel die wij op het oog hebben is inderdaad een bloem, een wilde plant. De ratelaar - grote of kleine - (*Rhinantus serotinus* en *R. minor*) is door iedereen wel gekend en heeft zaden die een ratelend geluid maken in rijpe toestand. Een plantje van dezelfde familie (helmkruidachtigen) werd wel eens vergeleken met de ratelaar. Door de kleur en de vorm van de bloem spraken men in het graafschap Zutphen (N.) over een ratel wanneer men het vlasleeuwenbekje bedoelde (*Linaria vulgaris*). Misschien is die naam nog in voege. Ziezo, een bloempje uit eigen streek, met een vreemde maar goed-in-de-mond-liggende naam: de ratel of het vlasleeuwenbekje, door sommigen ook gewoon het vlasbekje genaamd. Genoeg gerateld, want straks verwijt men mij een ratel van een wijf te zijn.

Hub Vermeersch

Vlasbekje
Linaria vulgaris

AGENDA

ZONDAG 18 MEI

**VROEGOCHTENWANDELING IN HET MEIGEMBOS + ONTBIJT
6U, PARKING KERK MEIGEM**

ZONDAG 1 JUNI

**HOMMELZOEKTOCHT TE MERENDREE
OM 14U SCHIPDONKBRUG MERENDREE**

ZONDAG 15 JUNI

**WATERFIETSEN!
START TUSSEN 13U EN 15U, STATION LANDEGEM**

ZONDAG 24 AUGUSTUS

**ZOMERFIETSTOCHT NAAR KRAENEPOEL EN GANZEVELD
13U30 STATION HANSBEKE**

**MEER INFO VIA ONZE
DIGITALE NIEUWSBRIEF,
WWW.NATUURPUNT.BE/NEVELE
OF FACEBOOK NATUURPUNT NEVELE**

**JE KAN DIT TIJDSCHRIFT (EN ALLE VORIGE) HERBEKIJKEN OP
[HTTPS://DERATEL.WORDPRESS.COM/WIE-ZIJN-WE/TIJDSCRIFT/](https://deratel.wordpress.com/wie-zijn-we/tijdschrift/)**

Cursus: paddenstoelen voor beginners

In de cursus paddenstoelen voor beginners duiken we de wondere wereld van de zwammen in. Vreemde namen als Amaniet, Elfenschermpje, Mycena, Vezelkop en Hanenkam onthullen hun geheim. Bouw, leefwijze, voortplanting en eetbaarheid en giftigheid komen in de cursus aan bod. Ook maak je een tocht doorheen alle groepen zwammen die onze natuur rijk is. Bovendien krijg je een leidraad die je wegwijs maakt in de enorme zwammendiversiteit en leer je veel voorkomende soorten herkennen..

Afspraakplaats: De Klaproos, Stationsstraat 20, Landegem

Niet ledenprijs: € 62,00, Ledenprijs: € 52,00

Contact

Marc Claeys, claeyscoppens@skynet.be , 0491 15 90 09

Theorielessen: Zaterdag 6 en 13 september 2025 van 9u30 tot 12u30

Excursies:

Zaterdag 27 september van 9u30 tot 12u30: Vinderhoutse Bossen

Zaterdag 4 oktober van 9u30 tot 12u30: het Leen Eeklo

Inschrijven kan op: <https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-paddenstoelen-voor-beginners-22827>

